

Αύγουστος του 1953: Οι ώρες τής

67 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΒΕΡΟ ΚΤΥΠΗΜΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΛΑΔΟΥ

Γράφει ο Γιώργος Μεσσάρης

Ήταν μαγικές μέρες του Αυγούστου. Καταγάλανος ουρανός, ήρεμη και σαγηνευτική θάλασσα, γαλήνια φύση... Τα Επτάνησα - όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα - προσπαθούσαν να συνέλθουν από τις τραγικές συνέπειες τού πολέμου και τού εμφύλιου σπαραγμού.

Αύγουστος του 1953. Δύσκολες μέρες. Ο αγώνας για την επιβίωση συνεχής και αδυσώπητος με τη μετανάστευση να ερημώνει τα Ιόνια Νησιά. Ήταν ένας Αύγουστος που επιφύλασσε για τα όμορφα Επτάνησα ακόμα τραγικότερες μέρες. Ο Εγκέλαδος, ο αρχηγός των Γιγάντων, είχε αρχίσει πάλι να ξυπνάει! Όταν κάποτε θα κουραζόταν να ταρακουνάει τα Νησιά του Ιονίου θα άφηνε πίσω του εκατοντάδες νεκρούς και ολοκληρωτική καταστροφή στην Κεφαλονιά, τη Ζάκυνθο και την Ιθάκη.

Κυριακή 9 Αυγούστου του 1953. Εννέα και 41 πρώτα λεπτά το πρωί και οι εκκλησιές γεμάτες. Ζαφνικά ακούστηκε μια βοή και στη συνέχεια η γη ταρακουνήθηκε.

Οι Κεφαλλονίτες, οι Ζακυνθinoί, οι Ιθακήσιοι αλλά και οι Λευκαδίτες, συνηθισμένοι στα καμώματα του Εγκέλαδου, δεν έδωσαν και μεγάλη σημασία. Δεν μπορούσαν καν να διανοηθούν το τί τους επιφύλασσαν οι ημέρες που θα ακολουθούσαν.

Ο πρώτος σεισμός της 9ης Αυγούστου προκάλεσε ελάχιστες ζημιές. Ο σεισμοί, όμως, της Τρίτης, 11 Αυγούστου, και της Τετάρτης, 12 Αυγούστου, σκόρπισαν το θάνατο και την καταστροφή σε βαθμό πρωτόγνωρο.

Ο σεισμός της Τρίτης, 11 Αυγούστου 1953, σημειώθηκε στις 5:30 το πρωί και προκάλεσε πολλές ζημιές σε αρκετές περιοχές των νησιών και μερικούς θανάτους.

Ο σεισμός αυτός σκόρπισε, όπως ήταν φυσικό, πανικό στους κατοίκους των νησιών που εγκατέλειψαν τις εστίες τους και ζήτησαν καταφύγιο σε υψώματα και ανοικτούς χώρους.

Η γη είχε αρχίσει να τρέμει συνέχεια και ήταν στιγμές που δεν μπορούσες να σταθείς όρθιος! Όλοι άρχισαν να διστάζουν ότι κάτι ακόμα χειρότερο θα συνέβαινε. Οι αδιάκοπες δονήσεις και οι συνεχείς υπόκωφες βοές που έκα-

ναν τους σκύλους να αλυχτούν, τα πουλιά να μην κάθονται σε κλαδί και τις γάτες να κλαψουρίζουν αλλόκοτα, προμήνυαν τα χειρότερα.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΕΙΣΜΟΣ

Ζημέρωνε Τετάρτη, 12 Αυγούστου του 1953.

Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων των νησιών είχε διανυκτερεύσει στην ύπαιθρο. Όλοι ήταν κυριευμένοι από την αγωνία.

Είχα βρεθεί, παιδί ακόμα προσχολικής ηλικίας, με την οικογένειά μου στο λόφο του Αγίου Αθανασίου πάνω στον οποίο είναι κτισμένο ένα μεγάλο μέρος του Αργοστολίου.

Η ώρα πλησίαζε 11:25. Ο ήλιος έκαιγε και από την κορυφή του λόφου αγνάντευες ένα έρημο Αργοστόλι και τον γαλήνιο κόλπο του.

Ζαφνικά άρχισε να ακούγεται μια βοή που όλο και δυνάμωνε. Η βοή συνοδεύτηκε από το ταρακούνημα της γης που γινόταν συνεχώς εντονότερο. Ο μεγάλος σεισμός των 7,2 της κλίμακας Ρίχτερ κράτησε 45 δευτερόλεπτα που ήταν αρκετά για να σκορπίσουν το θάνατο και την καταστροφή.

Ένα πυκνό σύννεφο σκόνης κάλυψε τα πάντα και όταν μετά από αρκετή ώρα διαλύθηκε, το θέαμα ήταν φρικιαστικό! Τίποτα δεν είχε μείνει όρθιο. Μετά το τρομακτικό κτύπημα του Εγκέλαδου, το μόνο που μπορούσες να ακούσεις ήταν κραυγές απόγνωσης των τραυματιών που παρέμεναν αβοήθητοι κάτω από τα ερείπια.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Ο Δ. Στραβόλεμος στο βιβλίο του «Η Ζάκυνθος υπό τα ερείπια και τας φλόγας» περιγράφει τη στιγμή του μεγάλου σεισμού:

«Η γη εσειέτο με δαιμονιώδη δύναμη εκ των κάτω προς τα άνω και με παράλληλες κυματοειδείς κινήσεις που ξεθεμέλιωναν τα σπίτια, τα σήκωναν ψηλά, άνοιγαν οι τοίχοι τους στον αέρα και έπεφταν στους δρόμους ολόκληροι με ορμή και με κρότο τρομερό. Η πόλη σκεπάστηκε από ένα πυκνότατο σύννεφο από χώματα και σκόνες και στη θέση που βρέθηκε ο καθένας παρέμεινε εμβρόντητος, απολιθωμένος, πνιγμένος στο χώμα, σκεπασμένος λίγο ή πολύ από ξύλα, πέτρες, σπασμένα έπιπλα, μη έχοντας δύναμη να συγκρατηθεί και να καταλάβει αν βρίσκεται κοντά στη σκληρή πραγματικότητα, αν υπάρχει στη ζωή ή αν είναι σκοτωμένος».

Σαν να μην έφτανε ο όλεθρος που σκόρπισε ο σεισμός ξέσπασαν πυρκαγιές! Μεγαλύτερη ήταν αυτή που έπληξε την πόλη της Ζακύνθου.

Δραματικά είναι τα όσα είχε καταγράψει στο ανέκδοτο ημερολόγιό του, ο τότε μηχανικός της Νομαρχίας Ζακύνθου Ι. Πομόνης με ημερομηνία Πέμπτη 13 Αυγούστου:

«...Ενώ μέχρι σήμερα την μεσημβριαν ηκούοντο ευκρινώς αι γοεραί κραυγαί ανθρωπίνων υπάρξεων παγιδευμένων υπό τα ερείπια και ζητούσαν βοήθειαν χωρίς να δύναται ουδείς να τα πλησιάση, μετά την μεσημβριαν αι φωναί εγένοντο ασθενέστεραι προφανώς λόγω εξαντλήσεως διά να ακούονται από καιρού εις καιρόν εις φρικώδη τόνον αι απεγνωσμένοι εκκλήσεις των ετοιμοθανάτων. Η πυρκαϊά, εξ άλλου, δεν υπήρξε μόνον το συμπλήρωμα του ολέθρου αλλά είχαν ως συνέπειαν να καούν ζωντανά τα ευρισκόμενα υπό τα ερείπια θύματα. Το απόγευμα αι φωναί είχαν πλέον παύσει τελείως και μόνον πάταγοι εγένοντο αισθητοί από τους κρημνιζομένους τοίχους εκ των πυρκαϊών και των σεισμικών δονήσεων. Το θέαμα το οποίον παρουσιάζουν τα φλεγόμενα ερείπια της Ζακύνθου είναι απερίγραπτον. Είναι αδύνατον να μεταδοθή διά λέξεων η σκληρή πραγματικότητα. Δι' αυτόν τον λόγον και οι επιζησαντες παραπονούνται ότι δεν εγένετο αντιληπτόν το μέγεθος της καταστροφής και δεν έφθασαν εγκαίρως αι απαραίτητοι βοήθεια διά την αντιμετώπισιν των κινδύνων».

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑ

Πρώτοι προς βοήθεια έσπευσαν οι Ισραηλινοί με δύο πολεμικά που έπλεαν ανοικτά της Κεφαλλονιάς κατευθυνόμενα από την Ιταλία στο Ισραήλ. Είχαν ανταποκριθεί στα μηνύματα των τηλεγραφητών: «ΣΟΣ, βυθιζόμαστε. ΣΟΣ, βυθιζόμαστε...».

Μια ιατρική ομάδα των Ισραηλινών άρχισε να δίνει τις πρώτες βοήθειες στους τραυματίες πάνω σε καναβάτσα που είχαν ρίξει στην προκυμαία. Εκεί είχαν δημιουργήσει ένα υποτυπώδες χειρουργείο στο οποίο γινότουσαν ακρωτηριασμοί για να σωθούν από την αιμορραγία πολλοί τραυματίες.

Ακολούθησε η άφιξη σκαφών του 6ου Αμερικανικού Στόλου και του Βρετανικού Στόλου της Μεσογείου.

Αργοστόλι... Ο σεισμός της 12ης Αυγούστου 1953 δεν άφησε τίποτα όρθιο.

Ο στρατιώτης προσφέρει λίγο νερό στο Βαγγέλη Μεσσάρη (αδελφό του πατέρα μου).